

Γνωμοδότηση για την τελευταία φάση των διαπραγματεύσεων της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου-Γύρος Ουρουγουάης

(90/C 332/41)

Στις 30 Ιανουαρίου 1990, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20, εδάφιο 4, του Εσωτερικού Κανονισμού, να καταρτίσει γνωμοδότηση για την τελευταία φάση των διαπραγματεύσεων της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ)-Γύρος Ουρουγουάης.

Το τμήμα εξωτερικών σχέσεων, εμπορικής και αναπτυξιακής πολιτικής, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Σεπτεμβρίου 1990 με βάση την εισήγηση του κ. Romoli και με συνηγορητή τον κ. Droulin.

Η συμπληρωματική γνωμοδότηση του τμήματος γεωργίας ⁽¹⁾ επισυνάπτεται στην παρούσα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του Εσωτερικού Κανονισμού.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κατά τη 279η σύνοδο της ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1990) υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία και μία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΦΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ ΤΟΥ ΓΥΡΟΥ ΤΗΣ ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗΣ ΤΗΣ ΓΣΔΕ

1. Εισαγωγή

Η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί τη συνέχεια της ενημερωτικής έκθεσης για την τελική φάση των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, που υιοθετήθηκε από την ολομέλεια της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στις 25 Απριλίου 1990. Αποβλέπει στη διατύπωση των απόψεων και εκτιμήσεων της ΟΚΕ σχετικά με τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τις προοπτικές για την επιτυχία των διαπραγματεύσεων που θα πραγματοποιηθούν μέχρι το Δεκέμβριο του 1990.

2. Απομένουν λίγοι μήνες μέχρι την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων

2.1. Τη στιγμή κατά την οποία υιοθετείται η παρούσα γνωμοδότηση απομένουν λίγες εβδομάδες από την τελική προθεσμία, τον Δεκέμβριο δηλαδή του 1990, και δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων θα είναι εύκολη.

2.2. Ειδικότερα τα σημεία απόκλισης για τη γεωργία δεν φαίνεται να οδεύουν ακόμη προς τη διευθέτησή τους.

2.3. Εξάλλου, παραμένουν σημαντικές διαφορές στις διαπραγματευτικές θέσεις μεταξύ των αναπτυσσόμενων και βιομηχανικών χωρών (δασμοί, μη δασμολογικά εμπόδια, πρόσβαση στην αγορά, ρήτρες διασφάλισης, κλωστοϋφαντουργική) και σε πολλά νέα θέματα των διαπραγματεύσεων (προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, επενδύσεις, υπηρεσίες εκτός της γεωργίας).

2.4. Πριν από την εξέταση των σύνθετων αυτών προβλημάτων είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι, στην τελική αυτή φάση των διαπραγματεύσεων, οι πολιτικές πτυχές τείνουν να

λάβουν πρωταρχική σημασία σε ό,τι αφορά τη διερεύνηση λύσεων εντελώς τεχνικού χαρακτήρα, που στις περισσότερες περιπτώσεις εξετάστηκαν σε βάθος. Έφθασε η στιγμή των τελικών αποφάσεων και του καθορισμού των νευραλγικών σημείων, από τα οποία μπορεί να εξαρτηθεί η επιτυχία ή η αποτυχία των προσπαθειών πέντε ετών που κατέβαλαν οι εκπρόσωποι των ενενήντα εννιά συμβαλλομένων κρατών της ΓΣΔΕ ⁽²⁾.

2.5. Είναι προφανές ότι η διαμάχη μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ευρωπαϊκής Κοινότητας αποτελεί την καρδιά του προβλήματος. Αν επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ των δύο μεγαλύτερων εμπορικών δυνάμεων του κόσμου είναι δυνατό να εξευρεθούν λύσεις ευκολότερα, και για τα επίμαχα σημεία που υπάρχουν έναντι των αναπτυσσόμενων χωρών. Σε αντίθετη περίπτωση, το πολυμερές σύστημα διεθνών συναλλαγών θα διέλθει μια εξαιρετικά δύσκολη και γεμάτη εντάσεις περίοδο με κίνδυνο μια γενική επιστροφή στις διμερείς συμφωνίες, στις μονομερείς αποφάσεις και την άμεση σύγκρουση των συμφερόντων των μερών.

⁽²⁾ Μετά τη συνεδρίαση της επιτροπής εμπορικών διαπραγματεύσεων από τις 23 έως τις 26 Ιουλίου 1990, το χρονοδιάγραμμα των εργασιών έχει ως εξής: 27 Αυγούστου: Οι ομάδες διαπραγματεύσεων αρχίζουν τον τελικό κύκλο των συνεδριάσεων. 1η Οκτωβρίου: Τελευταία προθεσμία για την υποβολή των καταλόγων από τα κράτη μέλη στην ομάδα διαπραγματεύσεων για τη γεωργία. 8 Οκτωβρίου: Συνεδρίαση της επιτροπής εμπορικών διαπραγματεύσεων για την εξέταση της πορείας των διαπραγματεύσεων. Από αυτή τη στιγμή η Επιτροπή των Εμπορικών Διαπραγματεύσεων (ΕΕΔ) αναλαμβάνει την ευθύνη για το σύνολο των διαπραγματεύσεων. 15 Οκτωβρίου: Οι προσφορές στο σύνολο των τομέων θα πρέπει να έχουν υποβληθεί. Οι διαπραγματεύσεις γίνονται συνεχώς. 5 Νοεμβρίου: Σύμφωνα με τη Διακήρυξη της Punta del Este, η ομάδα διαπραγματεύσεων για τα εμπορεύματα πρέπει να εκτιμήσει τα αποτελέσματα του Γύρου της Ουρουγουάης για τις αναπτυσσόμενες χώρες. 23 Νοεμβρίου: Τέλος των διαπραγματεύσεων στη Γενεύη. Τα κείμενα πρέπει να είναι έτοιμα για να εξετασθούν από τους υπουργούς. 3 έως 7 Δεκεμβρίου: Υπουργική συνεδρίαση στις Βρυξέλλες. Τέλος των διαπραγματεύσεων.

⁽¹⁾ Έγγρ. CES 411 90 τελικό.

3. Η στρατηγική της εμπορικής πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών

3.1. Η διαμάχη μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ευρωπαϊκής Κοινότητας επικεντρώνεται κυρίως στο ακανθώδες θέμα της γεωργίας. Όμως, από μια πιο εμπεριστατωμένη μελέτη αναδύονται νέες, βαθύτερες και συνθετότερες, αιτίες προσταρβών. Υπενθυμίζεται σχετικά ότι η κυβέρνηση Ρήγκαν έλαβε το 1985 την πρωτοβουλία να προτείνει την έναρξη νέων πολυμερών διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της ΓΣΔΕ, δηλαδή του Γύρου της Ουρουγουάης, λόγω των ανησυχιών που δημιουργούσε η μη ικανοποιητική εξέλιξη του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας. Την περίοδο εκείνη επικρατούσε η εντύπωση ότι η αμερικανική οικονομία θα απεκόμιζε σημαντικά οφέλη από μια μεγαλύτερη πειθαρχία στο σύστημα των διεθνών συναλλαγών, πειθαρχία που θα επιβαλόταν από την επέκταση των κανόνων της ΓΣΔΕ στις υπηρεσίες, με την ενίσχυση της πειθαρχίας στις ανταλλαγές γεωργικών προϊόντων και με νέους κανόνες για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και τις επενδύσεις σε τρίτες χώρες.

3.2. Κατά τις διαπραγματεύσεις όμως ο στρατηγικός αυτός προσανατολισμός υπέστη ουσιαστική μεταβολή. Με πρωτοβουλία του Κογκρέσου, στο οποίο το Σύνταγμα παρέχει την εξουσία να ρυθμίζει το εμπόριο με τις τρίτες χώρες, προτάθηκε και εγκρίθηκε μια νέα εμπορική νομοθεσία που ενισχύει σημαντικά τους ήδη πολυάριθμους νόμους περί εμπορίου. Εισήχθησαν νέα μέτρα διασφάλισης και παρεμπόδισης των «αθέμιτων» εισαγωγών από τρίτες χώρες, και νέα προγράμματα στήριξης των εξαγωγών και της εθνικής παραγωγής. Η νομοθεσία αυτή έλαβε την ονομασία «Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988» και υιοθετήθηκε μετά από μια ήπια αντίσταση της κυβέρνησης Ρήγκαν, η οποία ωστόσο προειδοποίησε για τον προστατευτικό χαρακτήρα της και για το γεγονός ότι αθετεί τις υποχρεώσεις «Standstill» που έχουν αναληφθεί κατά την έναρξη του Γύρου της Ουρουγουάης.

3.3. Ο νόμος περί εμπορίου του 1988 ενίσχυσε κυρίως την παράγραφο 301 του νόμου περί εμπορίου του 1974, γιατί το μετέτρεπε σε ένα σημαντικό μέσο παρέμβασης κατά των τρίτων χωρών, οι οποίες κατά την κρίση της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών ακολουθούσαν εμπορικές πολιτικές «που είναι αδικαιολόγητες, παράλογες και εισάγουν διακρίσεις», ικανές να βλάψουν τα δικαιώματα πρόσβασης των Ηνωμένων Πολιτειών στις ξένες αγορές αγαθών, υπηρεσιών και επενδύσεων. Όπως είναι γνωστό, η εν λόγω παράγραφος 301 προβλέπει δεσμευτικά μέτρα μονομερών αντιποίνων, μετά από μια προσπάθεια να πεισθεί η κατηγορούμενη χώρα να άρει τα επίμαχα εμπόδια.

3.4. Η γραμματεία της ΓΣΔΕ, σχολιάζοντας τον ανωτέρω νόμο στην έκθεσή της 16ης Νοεμβρίου 1989, ανέφερε ότι η αμερικανική κυβέρνηση ενίσχυσε με τον τρόπο αυτό αυθαίρετως την εξουσία της και οικιοποιήθηκε τη δυνατότητα ερμηνείας των κανόνων πειθαρχίας της ΓΣΔΕ, επιβάλλοντας

«λύσεις» που δεν προβλέπονται ή και αντίθετες με τις πολυμερείς ρυθμίσεις της Γενικής Συμφωνίας.

3.5. Με τον τρόπο αυτό άρχισε, από το 1988, η νέα φάση της εμπορικής πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών που διαρκεί μέχρι σήμερα. Επισημώς, και μέσω επανειλημμένων δηλώσεων που προέδρου, ισχύουν ακόμη οι δεσμεύσεις για τη βελτίωση του πολυμερούς συστήματος κανόνων και πειθαρχίας της ΓΣΔΕ, που αποτελεί τον κύριο στόχο του Γύρου της Ουρουγουάης. Ταυτόχρονα ωστόσο, και εντός του πλαισίου της ΓΣΔΕ, η αμερικανική κυβέρνηση πραγματοποιεί μια σειρά μονομερών πρωτοβουλιών και επιβάλλει διμερείς συμφωνίες με στόχο την προώθηση των εμπορικών συμφερόντων της χώρας. Πρόσφατο παράδειγμα της δράσης αυτής αποτελεί η επιβολή στην Ιαπωνία μιας συμφωνίας για το άνοιγμα της δημόσιας αγοράς της στους αμερικανικούς παραγωγούς μεγάλων ηλεκτρονικών υπολογιστών, εμπορικών δορυφόρων, και προμηθευτών δασικών προϊόντων από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

3.6. Η νέα προτεραιότητα «ανοίγματος των αγορών» στις αμερικανικές εξαγωγές θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με τη χρήση διαφόρων μέσων, είτε με τις πολυμερείς ρυθμίσεις της ΓΣΔΕ, είτε, όταν θεωρηθεί σκόπιμο, με την εφαρμογή των μονομερών διατάξεων του Εμπορικού Νόμου του 1988.

3.7. Μέσα στο πλαίσιο αυτό δραστήριας μονομερούς εφαρμογής της εμπορικής τους νομοθεσίας οι Ηνωμένες Πολιτείες αντιμετωπίζουν την τελική φάση των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης.

4. Η θέση της Ιαπωνίας μεταξύ των διμερών συμφωνιών και των πολυμερών δεσμεύσεων της ΓΣΔΕ

4.1. Μετά από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τις Ηνωμένες Πολιτείες η Ιαπωνία είναι η τρίτη εμπορική δύναμη στον κόσμο

Η μεγάλη ώθηση των ιαπωνικών εξαγωγών κατά τις τελευταίες δεκαετίες προκάλεσε σοβαρές ανησυχίες σε όλες τις χώρες και κυρίως στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Επανειλημμένως καταγγέλθηκε η επιθετικότητα των ιαπωνικών εμπορικών πρακτικών που φθάνουν ορισμένες φορές τα όρια του θεμιτού, με δράσεις ντάμπινγκ και με ελιγμούς που αποβλέπουν στην κατάκτηση ειδικών τομέων της αγοράς, με εκτόπιση κάθε προϋπάρχοντος ανταγωνιστή.

4.2. Ήταν αναπόφευκτο ότι μπροστά σε τέτοιες πρακτικές θα εκδηλώνονταν αμυντικές δράσεις από πολλές χώρες και με βεβαιότητα αναφέρεται ότι κατά την τελευταία δεκαετία η ιαπωνική εμπορική πολιτική οδήγησε σε επιβράδυνση της διαδικασίας εξάλειψης των ποσοτικών εμποδίων και περιορισμών, την οποία επιδιώκει η ΓΣΔΕ.

4.3. Στις Ηνωμένες Πολιτείες η ιαπωνική ώθηση ενίσχυσε τις προστατευτικές τάσεις και πρόβαλε το αίτημα του αυτοπεριορισμού, που επιβλήθηκε υπό την απειλή μονομερών αντιμέτρων. Η Ιαπωνία δεν αντιτάχθηκε στα αιτήματα αυτά και

δέχθηκε να συμπεριληφθεί στις διμερείς συμφωνίες της «φαιάς ζώνης» με τις Ηνωμένες Πολιτείες ένας εντυπωσιακός κατάλογος προϊόντων, τα δύο τρίτα περίπου των συνολικών συναλλαγών, από τα κλωστοϋφαντουργικά έως τη σιδηρουργία, τους ημιαγωγούς και τα ηλεκτρονικά⁽¹⁾.

4.4. Κατά τις διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης, η Ιαπωνία έλαβε άμεσα μέρος στις διαπραγματεύσεις για το θέμα της μείωσης των δασμών και εξάλειψης των μη δασμολογικών εμποδίων, για τους κανόνες αντιντάμπινγκ και για όλα όσα αφορούν την εξάλειψη των εμποδίων στις εξαγωγές της.

Εξάλλου, η Ιαπωνία εξεδήλωσε ζωηρό ενδιαφέρον για τα θέματα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, των επενδύσεων, της ελευθέρωσης των υπηρεσιών.

4.5. Ωστόσο, η Ιαπωνία δεν μπόρεσε να αποφύγει τον πολυπλασιασμό των πιέσεων για ουσιαστικό άνοιγμα της εσωτερικής αγοράς της, η οποία έμεινε για πολύ καιρό απομονωμένη από τις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές.

Πολλές χώρες, με πρώτη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ζήτησαν από την Ιαπωνία να καταργήσει τους μηχανισμούς που διαθέτει για περιορισμό των εισαγωγών, να τροποποιήσει τα διαδικαστικά εμπόδια, τους κανόνες και τους διοικητικούς φραγμούς, που ανέκοψαν την πρόσβαση στην αγορά της των εμπορευμάτων και υπηρεσιών τρίτων χωρών, εντείνοντας το φαινόμενο της συσσώρευσης τεράστιων εμπορικών πλεονασμάτων.

Σε ό,τι αφορά τις υπηρεσίες, οι ευρωπαίοι επιχειρηματίες επιθυμούν να αναπτύξουν δραστηριότητα στην Ιαπωνία χωρίς διακρίσεις. Οι ευρωπαϊκές τράπεζες, π.χ., πρέπει να δύνανται να προσφέρουν υπηρεσίες αποδοχής των καταθέσεων των αποταμιευτών, όπως συμβαίνει με τις ιαπωνικές τράπεζες στην Ιαπωνία (και στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα).

4.6. Από πολλές ενδείξεις φαίνεται ότι τους τελευταίους μήνες η κυβέρνηση της Ιαπωνίας αντιλήφθηκε την ανάγκη να προσχωρήσει σε ουσιαστικές παραχωρήσεις, με την έννοια μιας μεγαλύτερης διαφάνειας και δικαιοσύνης σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στην εσωτερική αγορά της.

4.7. Ευχής έργο θα ήταν να δοθεί στην Ιαπωνία η ευκαιρία κατά την τελική φάση των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, να συμβάλει ουσιαστικά στην επιτυχία των διαπραγματεύσεων αυτών και στην ενίσχυση του πολυμερούς συστήματος της ΓΣΔΕ.

5. Οι σχέσεις με τις αναπτυσσόμενες χώρες

5.1. Η πορεία των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης για τις σχέσεις των αναπτυσσόμενων και των βιομηχανικών χωρών δεν παρουσιάζει ακόμη ικανοποιητικές προοπτικές.

5.2. Αυτό οφείλεται επίσης στο γεγονός ότι δεν είναι σαφείς οι θέσεις των ιδίων των αναπτυσσόμενων χωρών.

Από μια πλευρά, πράγματι, υπάρχουν πολλές αναπτυσσόμενες χώρες που κατανοούν τη σημασία της ενεργούς ένταξης της οικονομίας τους στο νέο διεθνές οικονομικό σύστημα που δημιουργείται με βάση τους κανόνες της ΓΣΔΕ, οι οποίες όμως δεν μπορούν να συμβάλλουν με ενεργό τρόπο στις διαπραγματεύσεις για την εξεύρεση των καταλληλότερων λύσεων.

Από την άλλη πλευρά, μια πολύ δραστήρια ομάδα χωρών, που βρίσκεται σε μια φάση πιο προχωρημένης ανάπτυξης, οι οποίες ανέλαβαν το ρόλο της «ατμομηχανής» των υπολοίπων χωρών και χρονοτριβούν αναμένοντας μέχρι την τελευταία στιγμή πριν αποδεχθούν συμβιβαστικές λύσεις, με την ελπίδα να αποσπάσουν τα μέγιστα δυνατά πλεονεκτήματα.

5.3. Ο διαθέσιμος χρόνος όμως έχει πλέον εξαντληθεί πλήρως: μέχρι τον Οκτώβριο θα πρέπει να διατυπωθεί στις βασικές του γραμμές και ως προς το κύριο μέρος του περιεχομένου το κείμενο τελικής συμφωνίας που πρέπει να υπογραφεί τον Δεκέμβριο στις Βρυξέλλες. Θα πρέπει συνεπώς να καταβληθεί μεγάλη προσπάθεια για να τηρηθεί αυτή η δέσμευση.

5.4. Κατά τους τελευταίους μήνες πραγματοποιήθηκαν πολλές άτυπες συναντήσεις μεταξύ των εκπροσώπων των βιομηχανικών και των αναπτυσσόμενων χωρών, από τις οποίες όμως δεν προέκυψαν σημαντικές προόδους. Αντίθετα, σε ορισμένες περιπτώσεις παρατηρήθηκε ότι τοποθετήθηκαν, ανελαστικότερες θέσεις.

5.5. Η φύση της κύριας διαμάχης είναι γνωστή: γενικά, οι αναπτυσσόμενες χώρες θα ήθελαν να επιτύχουν από αυτό το γύρο των διαπραγματεύσεων της ΓΣΔΕ τα μέγιστα δυνατά οφέλη, χωρίς να αναλάβουν καμία δέσμευση ούτε να προφέρουν τίποτα ως αντιπαροχή.

5.6. Οι συζητήσεις που έγιναν για τα κλωστοϋφαντουργικά είναι εν προκειμένω χαρακτηριστικές. Οι αναπτυσσόμενες χώρες επέμεναν μόνο στο αίτημα της ταχείας κατάργησης της Συμφωνίας πολυϊνών και αγνόησαν τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των άλλων χωρών να ενταχθεί η συμφωνία αυτή (ΑΜΚ) στο πολυμερές σύστημα της ΓΣΔΕ, αλλά ταυτόχρονα να ενισχυθούν οι πολυμερείς αντίκες και ρυθμίσεις του τομέα.

5.7. Οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν εξετίμησαν το γεγονός ότι η Κοινότητα συνέδεσε τη γενναιόδωρη προσφορά της για το πλήρες άνοιγμα των αγορών της στις εισαγωγές από τρίτες χώρες με τον όρο ότι οι επωφελούμενες χώρες θα πρέπει να αναλάβουν υποχρεώσεις σε ό,τι αφορά το θεμιτό χαρακτήρα των εμπορικών πρακτικών, τα ντάμπινγκ, τις απομιμήσεις, τις επιδοτήσεις στις εξαγωγές και την υποχρέωση να ανοίξουν βαθμιαίως τις αγορές τους σε συνάρτηση με το βαθμό οικονομικής ανάπτυξης κάθε χώρας. Υπενθυμίζονται σχετικά ότι χώρες όπως η Ινδία, η Βραζιλία και πολλές άλλες χώρες της Νότιας Ανατολικής Ασίας, διαθέτουν σημαντικό αριθμό καταναλωτών (δεκάδες εκατομμυρίων ατόμων) και Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) κατά κεφαλήν αρκετά υψηλό, που θα μπορούσαν να είναι αγοραστές προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης υψηλής ποιότητας από τις αναπτυγμένες χώρες και κυρίως από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

⁽¹⁾ Βλέπε δηλώσεις του Γενικού Διευθυντή της ΓΣΔΕ κ. Dunkel, στο Τόκυο, την 1η Ιουνίου 1990.

5.8. Το πλήρες κλείσιμο των αγορών αυτών των τελευταίων χωρών αποτελεί συνεπώς μια ανωμαλία που δεν μπορεί να συνεχισθεί επ'αόριστον. Η κατάσταση που επικρατεί στα κλωστοϋφαντουργικά ισχύει και για πολλά εμπορεύματα για τα οποία οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν έχουν καν προβλέψει την κοινοποίηση των προσφορών τους για μείωση των δασμών και εξάλειψη των μη δασμολογικών εμποδίων, και επιβεβαιώνουν έτσι την έλλειψη βούλησης να συμβάλλουν στη μεγαλύτερη ελευθέρωση των συναλλαγών και στη δημιουργία ενός συστήματος αποτελεσματικών και δίκαιων κανόνων και ρυθμίσεων, το οποίο εξάλλου αποτελεί τον πρώτο στόχο του Γύρου της Ουρουγουάης.

5.9. Οι εν λόγω ενδοιασμοί ήταν ιδιαίτερος εμφανείς σε ό,τι αφορά τα πολύ σημαντικά θέματα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των επενδύσεων. Και για τις υπηρεσίες όμως υπήρξε ελάχιστη εκδήλωση επιθυμίας για την προσχώρηση σε μια συμφωνία-πλαίσιο που θα μπορούσε να καθορίσει τις γενικές αρχές ενός διεθνούς συστήματος που θα βασίζεται σε μεγαλύτερη ελευθέρωση των συναλλαγών (που θα μπορούσε να καθορισθεί στις λεπτομέρειές του κατά τις επόμενες διαπραγματεύσεις).

Οποιοδήποτε και αν είναι το στάδιο ανάπτυξής της, κάθε χώρα μπορεί να έχει συμφέρον να συνεχίσει την ενσωμάτωσή της στο διεθνές εμπόριο και την οικονομική και κοινωνική επέκτασή της, στηριζόμενη σε μια ενδεδειγμένη ισορροπία μεταξύ παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών και διεθνούς ανταγωνισμού.

5.10. Μπροστά σ'αυτή την ελάχιστη ικανοποιητική στάση των αναπτυσσόμενων χωρών στην τελική φάση των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θέλει να επιστήσει εκ νέου την προσοχή των κοινοτικών αρχών που είναι υπεύθυνες για τις διαπραγματεύσεις στις βασικές εκτιμήσεις που ήδη έχουν διατυπωθεί σε προηγούμενες σχετικές γνωμοδοτήσεις ⁽¹⁾.

5.11. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, μαζί με τις άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, πρέπει να είναι πολύ σταθερή στην υποστήριξη της αρχής κατά την οποία όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες που έφθασαν σε υψηλά επίπεδα ανάπτυξης, παραγωγής, κατανάλωσης και δημοσιονομικής ισορροπίας έχουν το καθήκον να αναλάβουν μέρος των υποχρεώσεων, να προχωρήσουν δηλαδή στο βαθμιαίο άνοιγμα των εθνικών αγορών τους, σε συνάρτηση με τα οφέλη που ήδη αποκομίζουν ή μπορούν να αποκομίσουν από την αύξηση των διεθνών συναλλαγών.

5.12. Πρέπει κατά συνέπεια να προωθηθεί, χωρίς ενδοιασμούς, η δημιουργία ενός ισχυρού πολυμερούς συστήματος της ΓΣΔΕ, συνεπώς και δίκαιου, το οποίο δεν θα επηρεάζεται από το ενδεχόμενο ότι ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες θα αρνηθούν να ενταχθούν ή δεν θα δεχθούν τους κοινούς κανόνες που πρέπει να διέπουν το σύστημα των διεθνών συναλλαγών κατά τις προσεχείς δεκαετίες.

5.13. Αν η δυσσώωνη αυτή υπόθεση επαληθευθεί θα είναι αποτέλεσμα της επιλογής των χωρών αυτών που με τον τρόπο αυτό θα αποδείξουν ότι δεν πιστεύουν στο πολυμερές σύστημα και ότι προτιμούν τις διμερείς εμπορικές σχέσεις με τις βιομηχανικές χώρες.

5.14. Όπως επανειλημμένα δήλωσε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, για τις πλέον καθυστερημένες χώρες ή για εκείνες που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες θα πρέπει να υπάρξει διαφορετική και προνομιακή μεταχείριση και να προβλεφθεί πλέον μακροπρόθεσμη περίοδος σε ό,τι αφορά τους κοινούς κανόνες, πέραν της συνέχισης των προβλεπόμενων ειδικών προγραμμάτων ενίσχυσης. Φυσικά, οι χώρες αυτές έχουν την υποχρέωση να αποδείξουν ότι σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις.

2.15. Η ΟΚΕ θέλει να εκφράσει και πάλι την απογοήτευση της επειδή οι διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης δεν μπόρεσαν ή δεν θέλησαν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα των «κοινωνικών ρητρών», που σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες αφορούν την έλλειψη στοιχειωδών δικαιωμάτων και προστασίας των εργαζόμενων του τόπου.

5.16. Είναι, ωστόσο, σκόπιμο να υπενθυμισθεί ότι τελευταίως υπήρξαν ενδείξεις μεταβολής στην συνοχή των αναπτυσσόμενων χωρών.

Πράγματι, πολλές χώρες (π.χ. της Λατινικής Αμερικής, της ομάδας Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού (ΑΚΕ), της ASEAN κλπ.) εξέφρασαν την έντονη ανησυχία τους για το ενδεχόμενο να αποποιηθεί η Κοινότητα των υποχρεώσεων της έναντι των χωρών αυτών μετά από τις τελευταίες εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη.

5.17. Η Κοινότητα θα πρέπει να διασκεδάσει τις ανησυχίες των χωρών αυτών γιατί δεν είναι στις προθέσεις της η μείωση των υποχρεώσεων που ανέλαβε για τις χώρες αυτές. Θα είναι ωστόσο σκόπιμο να κατανοήσουν οι χώρες αυτές ότι η Κοινότητα θα εκτιμήσει δεόντως μια εποικοδομητική στάση στην προσπάθεια ενίσχυσης του πολυμερούς συστήματος και ΓΣΔΕ.

Θα ήταν ειδικότερα ωφέλιμο για τις ίδιες τις υπό ανάπτυξη χώρες να υποδείξουν τους τομείς του διεθνούς εμπορίου που προσιδιάζουν περισσότερο για ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομική επέκταση, και σύμφωνα με ποιο χρονοδιάγραμμα είναι διατεθειμένες να ενισχύσουν το πολυμερές σύστημα της ΓΣΔΕ. Η ΕΚ εξετάσει ήδη τις προτάσεις ορισμένων χωρών, όπως του Μεξικού, της Χιλής, της Βραζιλίας και της Αργεντινής.

Είναι σαφές ότι όσο μεγαλύτερος θα είναι ο αριθμός των χωρών που θα υπογράψουν τις συμφωνίες οι οποίες τελούν υπό διαπραγμάτευση στη ΓΣΔΕ, τόσο πιο ωφέλιμες θα είναι οι συμφωνίες για τις χώρες αυτές.

5.18. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει και χαίρεται για τη θετική στάση των διάφορων χωρών της Ανατολικής Ευρώπης και της ΕΣΣΔ που θεωρούν το σύστημα της ΓΣΔΕ ως σημείο αναφοράς για το άνοιγμα των οικονομιών τους στη διεθνή αγορά.

Εντούτοις, διερωτάται κανείς για τις προθεσμίες εντός των οποίων οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης θα παράσχουν στα άλλα μέλη της ΓΣΔΕ καθεστώς εθνικής μεταχείρισης, ειδικότερα δε για την παροχή υπηρεσιών από αλλοδαπούς.

⁽¹⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 29ης Σεπτεμβρίου 1988, σσ. 10 και 11 (ΕΕ αριθ. C 318 της 12. 12. 1988).

6. Οι ευθύνες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών

6.1. Δεδομένου ότι είναι η μεγαλύτερη εμπορική δύναμη του κόσμου, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έδωσε στις διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης μεγάλη σημασία.

6.2. Η Επιτροπή, που έλαβε την εντολή να εκπροσωπήσει την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ως σύνολο κρατών μελών, εξέτελεσε και εκτελεί, με μεγάλη επιμέλεια και ικανότητα το έργο της έναρξης και πραγματοποίησης των διαπραγματεύσεων της Γενεύης. Η Κοινότητα παρέχει, πράγματι, ουσιαστική συμβολή στο διαγραφόμενο σχέδιο της νέας διεθνούς εμπορικής τάξης.

Ωστόσο, ήταν φανερό ότι δεν αρκεί να περιορίζεται κανείς στο τεχνικό μέρος δεδομένου ότι τα συζητούμενα ουσιαστικά προβλήματα ήταν πολιτικού χαρακτήρα και απαιτούσαν τη λήψη θέσεων στο μέγιστο επίπεδο ευθύνης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στις αρχές του τρέχοντος έτους 1990, με πρωτοβουλία της ιρλανδικής προεδρίας του Συμβουλίου συνεκλήθη η σύνοδος των υπουργών, που είναι υπεύθυνοι για θέματα ΓΣΔΕ, των κυβερνήσεων των δώδεκα κρατών μελών. Στη δήλωση της 3ης Μαρτίου 1990, και αφού επιβεβαιώνεται η δέσμευση της Κοινότητας να καταλήξει ο Γύρος της Ουρουγουάης σε ουσιαστικά και εξισορροπημένα αποτελέσματα, το Συμβούλιο αντιμετώπισε, έστω και εμμέσως, το βασικό πρόβλημα των σχέσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Το Συμβούλιο βεβαίωσε ότι, μετά τη λήξη του Γύρου της Ουρουγουάης, θα πρέπει να εξαλειφθούν τα μονομερή μέτρα που θεσπίστηκαν προσφάτως από οποιαδήποτε χώρα και κατά παράβαση των δεσμεύσεων «Standstill» και τα οποία είναι αντίθετα προς την πολυμερή προσέγγιση.

6.3. Στα μέσα του περασμένου Ιουνίου, το νέο Συμβούλιο των Υπουργών εξέτασε εκ βάθους τις προοπτικές του Γύρου της Ουρουγουάης και επιβεβαίωσε την πολιτική του δέσμευση να επιτύχει θετική συμφωνία για τη δημιουργία συνεκτικού και αποτελεσματικού πολυμερούς συστήματος που θα περιλαμβάνει σαφείς κανόνες και ίσες υποχρεώσεις και δικαιώματα για όλους τους συμβαλλόμενους.

6.4. Κατά τους τελευταίους μήνες έγινε όλο και πιο σαφές ότι οι δυσκολίες και οι διαφορές στο διάλογο μεταξύ Κοινότητας και Ηνωμένων Πολιτειών μόνο εν μέρει αφορούν ειδικά τεχνικά θέματα, ειδικότερα στις γεωργικές επιδοτήσεις, αλλά κυρίως απορρέουν από την αντικειμενική δυσκολία της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών να πείσει το Κογκρέσο να εγκαταλείψει μια εμπορική στρατηγική που βασίζεται σε μια, εκτός ΓΣΔΕ, εθνική νομοθεσία και που απέδειξε κατά τα τελευταία έτη ότι παρέχει ικανοποιητικά αποτελέσματα (όπως το αναγκαστικό άνοιγμα της ιαπωνικής αγοράς στις αμερικανικές εξαγωγές).

6.5. Πρόκειται για ένα προσανατολισμό στον οποίο συμμετέχει άμεσα το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών, το οποίο διακατέχεται από ισχυρές προστατευτικές τάσεις. Την ίδια θέση υποστηρίζουν και πολλοί υπεύθυνοι υπάλληλοι της

αμερικανικής κυβέρνησης, του Υπουργείου Γεωργίας και των αντιπροσώπων των εμπόρων των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι κύκλοι αυτοί επέλεξαν όπως είναι γνωστό το σύνθημα της πολιτικής της «εξ εφόδου αρπαγής» (Crowbar) ως αντιπροσωπευτικό της εμπορικής πολιτικής που προτίθενται να ακολουθήσουν στις διεθνείς αγορές (και όχι μόνο έναντι της Ιαπωνίας).

6.6. Σε άλλους κύκλους ωστόσο της αμερικανικής κυβέρνησης, όπως σε εκείνους του Υπουργείου Εξωτερικών αλλά και της ίδιας της προεδρίας, υπάρχει μια πολύ σημαντικότερη και ουδέτερη πολιτική θεώρηση των σχέσεων μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ευρώπης. Υπενθυμίζεται ότι το Δεκέμβριο του παρελθόντος έτους, σε συνάρτηση και με τις πολιτικές εξελίξεις στην ανατολική Ευρώπη, ο υπουργός εξωτερικών κ. James Baker πρότεινε ενίσχυση των θεσμικών δεσμών και της διαβούλευσης μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ευρωπαϊκής Κοινότητας ώστε η δημιουργία μιας νέας πολιτικής τάξης στην ευρωπαϊκή ήπειρο να γίνεται αντιληπτή ως κοινή δέσμευση της Ουάσιγκτον και των Βρυξελλών.

6.7. Στα πλαίσια της δεύτερης προοπτικής η διαφωνία μεταξύ Ευρωπαίων και Αμερικανών διαπραγματευτών για ειδικό πρόβλημα της γεωργίας, στο Γύρο της Ουρουγουάης αποκτά νέα διάσταση ως προς τους κινδύνους που μπορούν να προκύψουν από τις διαφορές αυτές. Δεν θα πρέπει να έχει επιπτώσεις στις ουσιαστικές πολιτικές σχέσεις των δύο μερών οι οποίες είναι και θα παραμείνουν αόριστες και στο μέλλον. Τουλάχιστον, το θέμα αυτό εξετάσθηκε κατά τη διάσκεψη της ομάδας των επτά στο Χιούστον.

7. Για μια αποφασιστική δράση της Κοινότητας στην τελική φάση των διαπραγματεύσεων της ΓΣΔΕ

7.1. Η ΟΚΕ, μετά από εμπεριστατωμένη εξέταση της κατάστασης και των προοπτικών του Γύρου της Ουρουγουάης έφθασε στα παρακάτω συμπεράσματα, τα οποία υποβάλλει στο Συμβούλιο, την Επιτροπή και άλλα κοινοτικά όργανα.

7.2. Θα πρέπει να επιβεβαιωθεί εκ νέου και με αποφασιστικότητα ότι η Κοινότητα θεωρεί το σύστημα της ΓΣΔΕ ως μοναδικό ακρογωνιαίο λίθο του συστήματος των διεθνών εναλλαγών. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αναγνωρίζει ότι το σύστημα της ΓΣΔΕ ήταν μέχρι τώρα πολύ ευάλωτο και ελάχιστα αποτελεσματικό, μέχρι του σημείου μάλιστα να οδηγήσει ορισμένες χώρες στη λήψη μονομερών εμπορικών ρυθμίσεων, εκτός του πολυμερούς συστήματος. Συνεπώς, η ΓΣΔΕ πρέπει να ενισχυθεί σημαντικά και η θέση της να αναβαθμιστεί και από θεσμική άποψη. Θα έπρεπε να υιοθετηθεί το αρχικό σχέδιο το οποίο απέβλεπε στη μετατροπή της σημερινής προσωρινής γενικής συμφωνίας σε ένα «Διεθνή Οργανισμό Εμπορίου», το οποίο θα βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και τη Διεθνή Τράπεζα⁽¹⁾. Ο Γύρος της Ουρουγουάης σ' αυτό ακριβώς πρέπει να οδηγήσει. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί υπό τον όρο ότι οι μεγάλες βιομηχανικές δυνάμεις θα μπορέσουν να συμφωνήσουν σε ορισμένα κοινά σημεία και θα αποδεχθούν το ίδιο καθεστώς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στο πλαίσιο του ανανεωμένου πολυμερούς συστήματος.

(1) Βλέπε γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 25ης Απριλίου 1990, σημείο 3.6: «Λειτουργία του συστήματος ΓΣΔΕ-FOGS», έγγρ. CES 1415/89 τελικό και έκθεση.

7.3. Με βάση αυτή την προϋπόθεση, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα έπρεπε να ζητήσει επισήμως από τις Ηνωμένες Πολιτείες να αναλάβουν, μετά την επίτευξη του στόχου ενίσχυσης του συστήματος της ΓΣΔΕ, τις απαραίτητες πρωτοβουλίες και αναθεώρηση του νόμου περί εμπορίου του 1988 με στόχο την εξάλειψη των διατάξεων που δεν συμβιβάζονται με τις ειλημμένες πολυμερείς δεσμεύσεις (και με ειδική αναφορά στο τμήμα 301). Η δήλωση αυτή είναι επείγουσα και αναγκαία και για τη βελτίωση του κλίματος της τελικής φάσης των διαπραγματεύσεων, δεδομένου ότι είναι απαράδεκτο να αναζητούνται δημιουργικές συμβιβαστικές λύσεις υπό την απειλή μελλοντικών μονομερών αντιποιώνων.

7.4. Η ΟΚΕ συνιστά να δώσουν οι κοινοτικοί διαπραγματευτές ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της διευθέτησης των διαφορών, το οποίο παρά τη βελτίωσή του σε σχέση με την εντελώς απαράδεκτη κατάσταση του παρελθόντος, παρουσιάζει ακόμη βασικά κενά: απουσία δευτεροβάθμιου δικαστηρίου και μηχανισμού ικανού να διασφαλίζει την τήρηση των αποφάσεων από όλους τους ενδιαφερόμενους. Η ενίσχυση των διατάξεων για τη ρύθμιση των διαφορών είναι σκόπιμη και για να αφαιρεθούν τα επιχειρήματα ορισμένων υπερατλαντικών υποστηρικτών του προστατευτισμού σύμφωνα με τους οποίους οι διμερείς συμφωνίες και οι μονομερείς παρεμβάσεις είναι αναγκαίες γιατί η ΓΣΔΕ είναι πολύ ανίσχυρη και χρονοβόρα στην επίλυση των οικονομικών διαφορών που μπορούν να δημιουργηθούν μεταξύ των διαφόρων χωρών.

7.5. Επιβάλλεται ιδιαίτερη προσοχή στο σημαντικό θέμα της γεωργίας.

Η ΟΚΕ επιβεβαιώνει την υποστήριξή της στην προτεινόμενη σφαιρική θεώρηση της Κοινότητας που επιδιώκει το διπλό στόχο να επικρατήσει μεγαλύτερη ισορροπία στις διεθνείς γεωργικές αγορές, στα πλαίσια των δεσμεύσεων όλων των χωρών να μειώσουν συντονισμένα τη στήριξη και να λειτουργήσουν σωστά οι κοινοτικοί μηχανισμοί του τομέα⁽¹⁾. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι οι δύο αυτοί στόχοι συμβιβάζονται μεταξύ τους.

Πρέπει επίσης να ληφθεί μέριμνα για την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, χωρίς την οποία ούτε οι γεωργοί ούτε οι καταναλωτές μπορούν να επιβιώσουν.

7.5.1. Η τακτική των αμερικανικών διαπραγματευτών να επιμένουν στην αισθητή μείωση των ενισχύσεων των γεωργικών εξαγωγών αν και γνωρίζουν ότι με τον τρόπο αυτό ζητούν από την Κοινότητα το αδύνατο: την κατάρτιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής μέσο προς μέσο. Ο στόχος είναι σαφής: να πιεστεί η Κοινότητα ώστε να προβεί στις περισσότερες δυνατές παραχωρήσεις ή, εναλλακτικά, να οδηγηθούν οι διαπραγματεύσεις όταν το θελήσουν οι Ηνωμένες Πολιτείες σε αποτυχία, η δε ευθύνη να χρεωθεί στην Κοινότητα.

7.5.2. Η απάντηση της Κοινότητας έχει ήδη δοθεί: επιβεβαίωση της υποβληθείσας πρότασης και της διάθεσης για αμοιβαίες και ισόρροπες παραχωρήσεις που θα βελτιώνουν το καθεστώς των διεθνών συναλλαγών γεωργικών προϊόντων.

7.5.3. Υπάρχει επίσης και μια δεύτερη πτυχή που αποτελεί την πηγή πολλών από τις διαφορές μεταξύ Ευρωπαίων και Αμερικανών: η ύπαρξη αντίθετων απόψεων για ορισμένες θεμελιώδεις αρχές και κυρίως για το κατά πόσο η πειθαρχία στο γεωργικό τομέα και σε διεθνές επίπεδο πρέπει να επιτυγχάνεται αποκλειστικά με τους μηχανισμούς της αγοράς. Οι ευρωπαίοι εκτιμούν ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλα στοιχεία και προτεραιότητες, όπως είναι οι κοινωνικές πτυχές, οι περιβαλλοντικοί παράγοντες και η περιφερειακή ισορροπία, τα προβλήματα επισιτιστικής ασφάλειας και άλλες ανάγκες που δεν απαντώνται μόνο στους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής αλλά και στη γεωργική πολιτική άλλων αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών.

7.5.4. Πρόκειται για ένα θεμελιώδες πρόβλημα που δεν αφορά μόνο τη γεωργία αλλά και άλλους παραγωγικούς τομείς, το οποίο απαιτεί ουσιαστική αποσαφήνιση, γιατί διαφορετικά θα συνεχίσουν να υπάρχουν παρεξηγήσεις και ασυνεννοησία όσον αφορά τις θέσεις των διαφόρων χωρών.

7.5.5. Είναι λυπηρό το ότι ένα τόσο σημαντικό θέμα δεν διευθετήθηκε στην αρχή των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης και ότι έφθασε η τελική φάση κατά την οποία δεν υπάρχει πλέον ευχέρεια χρόνου και η απαραίτητη ηρεμία για μια αντικειμενική και εμπεριστατωμένη μελέτη. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα πρέπει ωστόσο να βρει με ποιο τρόπο να συζητηθούν και να διευκρινισθούν αυτά τα σημαντικά σημεία με τις Ηνωμένες Πολιτείες κατά πρώτο, και με τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.

7.6. Στο σημερινό στάδιο των συζητήσεων που διεξάγονται στη Γενεύη για την πρόσβαση στις αγορές, η ΟΚΕ διαπιστώνει τον απογοητευτικό χαρακτήρα των προτάσεων που υπέβαλαν ορισμένοι εταίροι: η κοινοτική βιομηχανία και ο τομέας υπηρεσιών της ΕΚ δεν θα ικανοποιηθούν με λύσεις των τρίτων χωρών, πράγμα που προϋποθέτει τη διατήρηση μιας συντονισμένης προσέγγισης στον τομέα των δασμολογικών και μη φραγμών. Αν ο στόχος αυτός δεν καταστεί δυνατό να επιτευχθεί, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα χρειασθεί να αναθεωρήσει την αρχική της πρόταση.

7.7. Η ΟΚΕ εκφράζει την πεποίθησή της, ως συμπέρασμα, ότι οι σημερινές διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης έχουν εξαιρετική σημασία, πολύ μεγαλύτερη από άλλες διαπραγματεύσεις της ΓΣΔΕ, γιατί θα πρέπει να καθορίσουν το γενικό πλαίσιο των διεθνών εμπορικών σχέσεων για τις επόμενες δεκαετίες. Όπως η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, όλες οι χώρες, θα πρέπει να συμβάλουν στην επιτυχία των διαπραγματεύσεων, να αντιμετωπίσουν και να επιλύσουν με εποικοδομητικό πνεύμα, στον ελάχιστο χρόνο που μένει, τα πολλά

⁽¹⁾ Βλέπε συμπληρωματική γνωμοδότηση για τις γεωργικές πτυχές της ΓΣΔΕ — Γύρου της Ουρουγουάης που υιοθετήθηκε από το τμήμα γεωργίας της ΟΚΕ στις 13 Ιουνίου 1990, έγgr. CES 411/90 τελικό.

προβλήματα που εκκρεμούν ακόμη. Είναι βέβαιο εξάλλου, ότι η Κοινότητα, όπως και καμιά άλλη χώρα, δεν θα πρέπει να εξαναγκασθεί να θυσιάσει τα ζωτικά της συμφέροντα, σε αντίθεση με την κατευθυντήρια αρχή των διαπραγματεύσεων

του Γύρου της Ουρουγουάης, που καθορίστηκε στη Punta del Este το 1986, σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να επιτευχθούν συνθήκες ισορροπίας ως προς τα πλεονεκτήματα και τις υποχρεώσεις μεταξύ των μερών.

Βρυξέλλες, 20 Σεπτεμβρίου 1990.

*Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής*
Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για τον τουρισμό και την περιφερειακή ανάπτυξη

(90/C 332/42)

Κατά τη σύνοδο του Οκτωβρίου 1989 (συνεδρίαση της 19ης Οκτωβρίου 1989) η ΟΚΕ αποφάσισε να επιφορτίσει το τμήμα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και πολεοδομίας με την προετοιμασία μιας γνωμοδότησης πρωτοβουλίας (άρθρο 20, παράγραφος 4 του Ε.Κ.) και αντίστοιχης έκθεσης για τον τουρισμό και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Το τμήμα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και πολεοδομίας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 19 Ιουλίου 1990, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Βασιλαρά.

Κατά τη 279η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1990) η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα μείον μία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότησή της.

1. Εισαγωγή

1.1. Επειδή περισσότεροι άνθρωποι από ποτέ απολαμβάνουν περισσότερης αναψυχής, η εκπληκτική άνηση του τουρισμού μεταβάλλει τη φύση του με τρόπο δραματικό και όχι πάντοτε προς το καλύτερο. Το Ευρωπαϊκό Έτος Τουρισμού προσφέρεται για να πραγματοποιηθεί η εκτίμηση ώστε να θεσπισθεί μια κοινοτική πολιτική για τον τουρισμό και η προετοιμασία για περαιτέρω σημαντική αύξηση του αριθμού των τουριστών.

1.2. Η ΟΚΕ έκρινε ότι η συμβολή της στην εν λόγω εκτίμηση της κατάστασης και της κατάστροφης μιας πολιτικής με σκοπό να επηρεασθεί η εξέλιξη όφειλε να έχει τη μορφή μιας σοβαρής εξέτασης του μέλλοντος του τουρισμού και της συμβολής του στην περιφερειακή ανάπτυξη, με την ευρύτατη έννοια της, συμπεριλαμβανομένης της πολεοδομίας και της χωροταξίας όπου σχετίζονται με το θέμα. Η κοινοτική πολιτική για τον τουρισμό υπήρξε μέχρι τώρα περιορισμένη σε έκταση και ασχολήθηκε κυρίως με την προστασία του καταναλωτή (βλέπε Έκθεση). Η ΟΚΕ ευνοεί μια περιεκτικότερη πολιτική, της οποίας σημείο εκκίνησης είναι ο σκοπός που περιγράφεται στο άρθρο 2 της απόφασης του Συμβουλίου

για το Πρόγραμμα Δράσης σχετικά με το Ευρωπαϊκό Έτος Τουρισμού⁽¹⁾, δηλαδή η ανάγκη να «τονισθεί η οικονομική και κοινωνική σημασία του τουριστικού τομέα μεταξύ άλλων και στην περιφερειακή πολιτική και τη δημιουργία απασχόλησης».

1.3. Ο τουρισμός αναπτύχθηκε σε οικονομική δραστηριότητα επειδή προσφέρει ποικιλία υπηρεσιών εις ανταπόκριση καταναλωτικής ζήτησης. Κατά τα τελευταία τριάντα χρόνια ιδιαίτερα ο τουριστικός τομέας σημειώνει σταθερή ανάπτυξη.

1.4. Ως οικονομική δραστηριότητα ο τουρισμός εξαρτάται όλο και περισσότερο από διάφορες κοινοτικές πολιτικές. Ο τουρισμός δεν αποτελεί απομονωμένο τομέα. Πολλοί τομείς — μεταφορές, περιβάλλον, γεωργία, κοινωνική και αγροτική ανάπτυξη, κλπ. — θίγουν και θίγονται από τον τουρισμό. Η πολιτική συνεπώς η οποία αφορά τους εν λόγω τομείς οφείλει να λάβει πλήρως υπόψη τις εξελίξεις της τουριστικής δραστηριότητας.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. L 17 της 21. 1. 1989.